

Nytt om navn

PER VAGLUM

OTTO W. STEENFELDT-FOSS

MAY-BRITH MANDT

Tidsskriftet

REIDAR DULLERUD

Aker sykehus

Herulf Thomstad

Herluf Thomstad døde 2.6. 2000. Han var født på Lista i 1905, tok medisinsk embetseksamen i Oslo i 1932 og ble spesialist i psykiatri i 1945. Etter en bred, generell medisinsk utdanning fikk han sin spesialistutdanning ved Lier, Dikemark og Ullevål sykehus. En periode var han også politilege i Oslo.

Herluf Thomstads banebrytende virksomhet innen norsk og internasjonal psykiatri fant sted i perioden 1951 til 1975 da han var overlege og sjef for Psykiatrisk avdeling 6B ved Ullevål sykehus hvor han etterfulgte legendariske Trygve Braatøy. Under Thomstads ledelse utviklet avdelingen seg til å bli et internasjonalt anerkjent senter for psykiatrisk behandling, særlig basert på nyere prinsipper om det terapeutiske samfunn. Ideen til denne radikale omlegging av behandlingsstrukturen fikk han gjennom intimt samarbeid med fremstående engelske psykiatere som Maxwell Jones og Tom Main, men Braatøys verdigrunnlag fortsatte å prege hele avdelingen.

Innføringen av det terapeutiske samfunns prinsipper ble av mange opplevd som en revolusjon i institusjonsbehandlingen av psykiatriske pasienter. Først og fremst representerte det en radikal endring av pasientenes status og ansvar. De fikk nå bokstavelig komme til orde, og det ble lagt stor vekt på deres meninger og ressurser for øvrig. "Hva mener pasientene?" var et av Thomstads hyppigste spørsmål. Staben tok også av seg sine hvite frakker for å redusere den store avstand som tradisjonelt hadde vært mellom behandlere og pasienter. Etter hvert praktiserte man hovedprinsippene i det terapeutiske samfunn under navnet miljøterapi ved de fleste psykiatriske institusjoner i Norge. Nye og mer fleksible behandlingsopplegg ble etablert bl.a. med innleggelse av mor, far og barn ved post partum-psykoser, systematiske hjemmebesøk før innleggelse, den første dagbehandling i en sykehusavdeling startet her, og flere ulike former for familiebehandling ble prøvd ut og satt i system. All behandling ble basert på en helhetlig psykodynamisk og sosialpsykiatrisk forståelsesmodell med terapeut-pasient-forholdet i fokus. Avdelingen utviklet seg til et av de mest attraktive utdannings- og behandlingssteder i både norsk og nordisk psykiatri.

I tillegg til de kliniske og administrative oppgaver var overlege Thomstad en ofte provoserende lærer i psykiatri for medisinstudenter og leger i spesialistutdanning, og når det gjaldt den psykiatriske utdanning av sykepleiere, fysioterapeuter og sosionomer gjorde han en banebrytende innsats. Han forstod fra starten av at det terapeutiske samfunn ikke kunne realiseres uten disse faggruppens aktive medvirkning og tilstrekkelige kompetanse. Han publiserte en rekke verdifulle vitenskapelige publikasjoner om psykoterapeutiske behandlingsmetoder, sykehusorganisasjon, utredninger om spesialistutdanning med mer. Mest sentralt står hans arbeider når det gjelder det terapeutiske samfunn, organisasjonsstruktur, indikasjoner og evaluering.

For sin innsats ble Herluf Thomstad i 1971 belønnet med Ridderkorset av St. Olavs Orden. Han ble også innvotert medlem av Royal Society of Medicine i London og hadde en rekke sentrale verv i Norsk psykiatrisk forening og i nordisk psykiatrisk samarbeidssammenheng.

Overlege Herluf Thomstad var en rikt

utrustet person som sjenerøst delte med andre sin glede ved sang og sin evne som portretttegner. Han gikk intenst opp i sitt arbeid og formidlet alltid et glødende engasjement. Han var et menneske som ofte provoserte etablerte sannheter og var derfor langt fra populær i alle kollegiale kretser. Men han hadde en enestående evne til å få andre til å ta standpunkt, til å kjenne etter hvor man stod. Det vil være mange, både tidligere medarbeidere og pasienter, som vil minnes møtene med Herluf Thomstad som viktige i deres liv. Han har derfor satt varige spor etter seg i norsk og nordisk psykiatri, og kolleger og venner minnes ham i takknemlighet.

Midler til arbeidsmedisinsk forskning

Statoils fond for arbeidsmedisinsk forskning ble opprettet i 1983 ut fra et ønske om å forebygge yrkesskader og yrkessykdommer i forbindelse med petrokjemisk virksomhet. Siden den gang har fondet delt ut nærmere 7,5 millioner kroner til slik forskning.

Fondets formål omfatter nå også andre medisinske spørsmål som kan være av betydning for et trygt og fremtidsrettet arbeidsmiljø. Det legges særlig vekt på forskning som omhandler kreft, allergi og sykdommer forårsaket av olje, oljeprodukter eller kjemikalier samt behandlingen av disse. Tildelinger for 2000:

Prof. dr.med. Per Bakke, Institutt for indremedisin, Universitetet i Bergen, tildeles 90 000 kroner for prosjektet *Yrkesastma i en norsk generell befolkning*.

Elverum Felles Bedriftshelsetjeneste ved Knut Skulberg, Jan V. Bakke og Marianne Dalane tildeles 30 000 kroner for prosjektet *Eksposering for isocyanater og helseplager etter togulykken ved Åsta 4.1. 2000*.

Stipendiat Britt G. Randem, Instituttgruppe for klinisk medisin, Rikshospitalet, tildeles 100 000 kroner for prosjektet *Krefthyppighet og dødelighet hos norske asfaltarbeidere*. Beløpet kommer i tillegg til 100 000 kroner som prosjektet fikk i 1999.

Seksjonsleder Oscar Espeland, Yrkes- og miljøavdeling, Telemark sentralsjukehus, tildeles 60 000 kroner for prosjektet *Metodeinnarbeiding for prøvetaking av løsemidler i utåndingsluft hos eksponerte arbeidstakere*.

Priser til ryggforskere

John-Anker Zwart (f. 1962), Nevrokirurgisk avdeling ved Regionsykehuset i Trondheim, ble i forbindelse med det årlige vårmøtet i Norsk Forening for Ryggforskning tildelt Nycomed-prisen på 15 000 kroner for sitt arbeid vedrørende immunhistokjemiske endringer i cerebrospinalvæsken og forandringer i stimuleringsterskelen i ulike sensible nervefibrer hos isjiaspasienter.

Norsk Forening for Ryggforskning teller nå over 100 medlemmer og har opprettet to egne priser, hver på 5 000 kroner. Disse tilfalt i år fysioterapeutene Bredo Glomsrød og Jan Harald Lønn fra Fredrikstad for et samlet konsept for sekundærprofylaktiske tiltak ved ryggsmarter basert på egne studier, og fysioterapeutene Rune Holager og Gudrun S. Jørgensen fra Arendal for et tverrfaglig dagbehandlingstilbud for ryggpasienter.

Godkjent i sentralstyrets møte 22.6. 2000

Publisert: 20. august 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 30. mars 2026.